

Кравець Тарас Мирославович,
кандидат географічних наук, доцент

Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра
Сагайдачного, м. Львів, Україна,
ORCID ID 0000-0001-5398-7441

ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН УКРАЇНИ: ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА СТРАТЕГІЧНІ ВИКЛИКИ 2019 РОКУ

Метою статті є визначення географічних особливостей розташування військових частин України станом на кінець 2019 року, а також аналіз їхнього впливу на обороноздатність країни та виявлення ключових тенденцій у територіальному розподілі сил. Особливу увагу приділено детальному аналізу розташування підрозділів Збройних Сил України, їхній територіальній концентрації, а також взаємозв'язку між географічним розташуванням і військовою ефективністю. Дослідження також охоплює вивчення значення географічного фактору в контексті військової стратегії та його впливу на безпекову ситуацію в Україні, що особливо актуально в умовах триваючого збройного конфлікту з російською федерацією.

Методика дослідження включає аналіз доступних літературних джерел, офіційних даних щодо розташування військових частин та їхнього функціонування. Використано картографічні методи для візуалізації та аналізу територіального розподілу військових підрозділів, що дозволяє не лише виявити концентраційні зони, але й оцінити їхню стратегічну значимість. Географічний підхід застосовано для оцінки впливу природно-географічних умов на розташування військових частин, зокрема, для визначення стратегічних зон зосередження сил, а також для оптимізації місць дислокації з урахуванням сучасних загроз і викликів.

Результати дослідження дозволили виокремити основні регіони з високою концентрацією військових частин, проаналізувати їхнє розташування відносно географічних і адміністративних кордонів, а також визначити ключові чинники, що впливають на вибір місць дислокації. На основі отриманих результатів запропоновано методичні рекомендації щодо оптимізації розташування військових підрозділів, що сприятиме підвищенню їхньої оперативності та загальної ефективності в умовах сучасних викликів. Особлива увага приділена регіонам, що потребують посилення військової присутності, а також тим, що є особливо важливими в контексті національної безпеки.

Наукова новизна роботи полягає в комплексному підході до оцінки географічних чинників, що впливають на обороноздатність країни. Незважаючи на зростаючу актуальність теми, досліджень, присвячених детальному аналізу територіального розподілу військових частин, на сьогоднішній день в Україні є недостатньо. Це дослідження заповнює цей проміжок, пропонуючи нові підходи до планування військової інфраструктури, з урахуванням особливостей географічного розташування та стратегічних вимог.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх використання для підвищення ефективності управління Збройними Силами України, планування розвитку військової інфраструктури та забезпечення національної безпеки.

Ключові слова: географічне розташування, військові частини, оборонна стратегія, територіальний розподіл, українські військові підрозділи, аналіз розташування.

Kravets Taras Myroslavovych,
PhD, associate professor

National Academy of the Army named after Hetman Sahaidachny,
Lviv, Ukraine, ORCID ID 0000-0001-5398-7441

TERRITORIAL DISTRIBUTION OF MILITARY UNITS OF UKRAINE: GEOGRAPHICAL FEATURES AND STRATEGIC CHALLENGES OF 2019

The purpose of this article is to identify the geographical features of the deployment of Ukrainian military units as of late 2019, analyze their impact on the country's defense capability, and identify key trends in the territorial distribution of forces. Particular attention is given to a detailed analysis of the location of the Armed Forces of Ukraine units, their territorial concentration, and the correlation between geographical location and military effectiveness. The study also examines the importance of the geographical factor in the context of military strategy and its impact on the security situation in Ukraine, which is particularly relevant in the context of the ongoing armed conflict with the Russian Federation.

Method. The research methodology includes an analysis of available literature, official data on the deployment and operation of military units. Cartographic methods are used for visualization and analysis of the territorial distribution of military units, which allows not only identifying areas of concentration but also assessing their strategic significance. A geographical approach is applied to evaluate the influence of natural and geographical conditions on the location of military units, particularly in determining strategic zones of concentration and optimizing deployment locations considering modern threats and challenges.

The results of the study have identified the main regions with a high concentration of military units, analyzed their location in relation to geographical and administrative boundaries, and determined the key factors influencing the choice of deployment sites. Based on the results obtained, methodological recommendations are proposed for optimizing the deployment of military units, which will enhance their operational capability and overall effectiveness in the face of current challenges. Special attention is given to regions that require increased military presence, as well as those that are particularly important in the context of national security.

The scientific novelty of the work lies in its comprehensive approach to assessing the geographical factors influencing the country's defense capability. Despite the growing relevance of the topic, there is still a lack of detailed studies on the territorial distribution of military units in Ukraine. This study fills this gap by proposing new approaches to military infrastructure planning, taking into account the peculiarities of geographical location and strategic requirements.

The practical significance of the results lies in their potential use for improving the management efficiency of the Armed Forces of Ukraine, planning the development of military infrastructure, and ensuring national security.

Key words: geographical location, military units, defense strategy, territorial distribution, Ukrainian military units, location analysis

Постановка проблеми. Попри свою важливість для формування національної оборонної стратегії та забезпечення безпеки, питання географічного розташування військових частин в Україні залишається недостатньо вивченим. Зміни в оборонній політиці, загроза зі сходу та необхідність адаптації до нових військових викликів вимагають ретельного аналізу територіального розподілу сил. Недостатня увага до географічних аспектів військової інфраструктури може призвести до незбалансованого розподілу ресурсів, що в свою чергу впливає на оперативну ефективність та стійкість оборони. Важливо також враховувати соціально-економічні наслідки концентрації військових підрозділів у певних регіонах, оскільки це може впливати на демографічні та економічні процеси. Проблема полягає у відсутності комплексних досліджень, що інтегрують військові, географічні та соціальні аспекти для більш глибокого розуміння впливу розташування військових частин на обороноздатність країни. Це дослідження має на меті заповнити існуючий пробіл, пропонуючи міждисциплінарний підхід до аналізу географічних факторів у військовій стратегії та їхнього впливу на національну безпеку України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій вказує на зростаючий інтерес до теми географічного розташування військових частин та його впливу на ефективність військових операцій і стратегічне планування. Різні дослідники пропонують різні підходи до розуміння трансформацій і розміщення військових сил. Зокрема, Федоров Ю.Г. (Федоров, 2022) у своїй книзі "Географія і стратегічне планування: Аналіз сучасних тенденцій" розглядає сучасні тенденції в стратегічному плануванні з акцентом на географічні аспекти, що визначають ефективність військових операцій. Його підхід базується на аналізі сучасних стратегічних концепцій та їх адаптації до українських реалій, що підкреслює важливість врахування географічного контексту в процесі планування оборонних заходів. Дослідження ж Герасименка О. та Ковальчука В.М. (Герасименко і Ковальчук, 2021) "Військова географія і національна безпека: Теорія та практика" зосереджується на взаємозв'язку між військовою географією і національною безпекою. Автори підкреслюють важливість географічного розташування військових частин для забезпечення захисту держави та ефективності військових дій.

Мельник О. та Петрова А. (Мельник і Петров, 2023) у праці "Динаміка розташування військових частин в Україні: Вплив конфлікту на сході" детально аналізують вплив конфлікту на сході України на розташування військових частин, відзначаючи зміни в їхньому розподілі та можливі стратегічні наслідки для національної безпеки. Робота Назаренка І. (Назаренко, 2020) "Географічні аспекти військових операцій: Теоретичний та практичний підходи" досліджує теоретичні та практичні аспекти військових операцій з акцентом на географічний контекст, що дозволяє краще зрозуміти, як просторові фактори впливають на результативність військових дій. Василенко М. та Черненко О. (Василенко і Черненко, 2022) у книзі "Стратегічне розміщення військових підрозділів: Міжнародний досвід та українська практика" досліджують міжнародний досвід у стратегічному розміщенні військових підрозділів, а також аналізують українську практику. Їх робота підкреслює важливість адаптації міжнародного досвіду до національних умов.

У зарубіжній літературі також розглядаються схожі теми. Cohen R. (Cohen, 2019) у своїй книзі "Geopolitics and Military Strategy: Analyzing Military Deployment and its Impact on Regional Security" акцентує увагу на стратегічному плануванні військових розміщень та їх впливі на регіональну безпеку, що є важливим елементом в забезпеченні стабільності регіонів. Smith M.J. (Smith, 2018) у роботі "Military Geography: Strategic Approaches to Deployment and Operations"

зосереджується на географічних підходах до розміщення військових сил і проведення операцій, підкреслюючи значення просторових факторів у військовій стратегії.

Gordon A. (Gordon, 2021) у своїй книзі "The Geography of Military Power: The Role of Terrain and Infrastructure in Conflict" досліджує роль рельєфу та інфраструктури у військових конфліктах, що підтверджує важливість географічного контексту для ефективності військових операцій. Його висновки узгоджуються з думкою Baker C.L. (Baker, 2020), який у книзі "Strategic Deployment: Analyzing the Effects of Military Placement on Regional Stability" аналізує вплив військового розміщення на регіональну стабільність, підкреслюючи значення стратегічного розміщення для підтримки безпеки.

Katz S. (Katz, 2017) у своїй роботі "Military Logistics and Geography: From Theory to Practice" детально розглядає питання військової логістики в контексті географії, ілюструючи, як логістичні аспекти взаємодіють з географічними умовами, впливаючи на ефективність військових операцій. Це відповідає висновкам Wright R. (Wright, 2022), який аналізує еволюцію військових розміщень з історичної та сучасної перспективи у книзі "The Evolution of Military Placement: Historical and Contemporary Perspectives", наголошуючи на змінах стратегічних підходів.

Ці роботи відображають сучасний стан наукових досліджень у галузі військової географії та стратегії, але потребують подальшого розширення і деталізації з урахуванням специфічних умов та викликів, з якими стикається Україна в сучасному світі.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Важливість правильного географічного розташування військових частин в Україні є беззаперечною, особливо в контексті сучасних військових викликів. Однак, незважаючи на низку проведених досліджень, низка ключових аспектів залишається невирішеною. Зокрема, недостатньо досліджено питання оптимізації територіального розподілу військових підрозділів з урахуванням нових загроз та стратегічних пріоритетів. Також бракує аналізу впливу соціально-економічних і демографічних змін на вибір місць дислокації військових частин, що може мати критичне значення для забезпечення ефективної обороноздатності країни. Якщо ці питання залишити без уваги, існує ризик зниження оперативної готовності Збройних Сил України, що може призвести до небезпечних наслідків у випадку загострення військової ситуації.

Метою цієї статті є науковий аналіз і дослідження географічних особливостей розташування військових частин України станом на кінець 2019 року та їхнього впливу на національну обороноздатність. Спираючись на докладний період досліджень, ми прагнули систематизувати і науково обґрунтувати підходи до розміщення військових підрозділів, спрямовані на підвищення ефективності військової стратегії та зміцнення безпеки країни.

Ключовими аспектами дослідження є аналіз територіального розподілу військових частин з урахуванням природно-географічних умов, стратегічних зон та інфраструктурних можливостей. Ми ставимо за мету розкрити науковий підхід до оптимізації розташування військових підрозділів, використовуючи географічні та військово-стратегічні критерії, і розробити рекомендації, які дозволять досягти більш раціонального та ефективного використання територіального потенціалу в контексті національної безпеки.

Виклад основного матеріалу. На кінець 2019 року військові частини України представляють собою складну та багатогранну організацію, що забезпечує національну безпеку та обороноздатність країни. Організаційна структура військових сил включає кілька ключових компонентів, таких як сухопутні війська, повітряні сили, військово-морські сили та частини спеціального призначення. Сухопутні війська складаються з механізованих бригад, танкових батальйонів, артилерійських дивізіонів та інших підрозділів, що забезпечують мобільність і вогневу потужність на землі.

Розташування військових частин є стратегічно важливим і впливає на їх оперативну ефективність. Західна Україна містить основні бази та навчальні центри, що підтримують підготовку військових кадрів і забезпечують оперативну готовність. Центральна Україна включає важливі військові об'єкти, такі як командування оперативних командувань і склади для зберігання озброєння. Східна Україна, зокрема Донецька та Луганська області, є епіцентром конфлікту та зосереджує основні сили для протидії збройним угрупованням та забезпечення безпеки на лінії фронту. Південна Україна має стратегічне значення для захисту морських кордонів і забезпечення безпеки в Одеському регіоні. Типи і рід військ, які формують структуру українських збройних сил, включають механізовані та танкові бригади, артилерійські та ракетні підрозділи, піхотні частини, спеціальні сили, а також підрозділи логістики та забезпечення. Механізовані та танкові бригади забезпечують мобільність та вогневу потужність на землі, артилерійські та ракетні підрозділи

Загальний огляд військових частин України на кінець 2019 року підкреслює їхню значущість у забезпеченні національної безпеки та готовності до реагування на сучасні виклики. Організаційна структура, типи і рід військ, а також розташування частин є ключовими аспектами, які впливають на стратегічну та оперативну ефективність збройних сил. Подальший аналіз зосередиться на детальному вивченні географічного розташування цих частин і їхнього впливу на стратегічну ситуацію в країні.

На кінець 2019 року територіальний розподіл військових частин України представляє собою складну мережу, що охоплює всі регіони країни та забезпечує ефективну оборону і захист національних інтересів. Розглянемо детально розташування основних компонентів Збройних Сил України в контексті їх стратегічного значення.

Західна Україна, включаючи Львівську, Тернопільську, Івано-Франківську, Волинську, Рівненську та частково Житомирську області, є ключовим регіоном для підготовки військових кадрів та організації навчальних центрів. Тут розташовані численні військові частини, які відповідають за тренування і підготовку особового складу, зокрема 24-та окрема механізована бригада, 128-ма гірсько-штурмова бригада та 20-та окрема гірсько-штурмова бригада. Західний регіон також важливий для логістики та забезпечення, зокрема у Львові знаходиться 406-й навчальний центр, який забезпечує підготовку новобранців та курсантів.

Центральна Україна охоплює такі області як Київська, Черкаська, Чернігівська, Кіровоградська та Полтавська. Київ є адміністративним і стратегічним центром, де розміщені головні командування, штаб-квартири та стратегічні об'єкти. У Києві розташовані головні командування Сухопутних військ, Повітряних сил та Військово-морських сил України. Також тут знаходяться численні склади для зберігання озброєння та техніки, такі як 95-та окрема десантно-штурмова бригада та 72-а окрема механізована бригада.

Східна Україна є регіоном з найбільшим рівнем військових дій і має стратегічне значення через близькість до зони конфлікту. Донецька та Луганська області містять значну кількість військових частин, зокрема 53-тю окрему механізовану бригаду, 30-ту окрему механізовану бригаду та 92-гу окрему механізовану бригаду. Ці частини виконують основні завдання по забезпеченню безпеки на лінії фронту та боротьбі з збройними формуваннями. Розташування військових частин у цьому регіоні забезпечує оперативну готовність та підтримує лінію фронту.

Південна Україна включає Одеську, Миколаївську, Херсонську області та частково Запорізьку область. Цей регіон важливий для захисту морських кордонів і забезпечення безпеки в південних регіонах України. Тут розташовані Військово-морські сили України, зокрема 1-й батальйон морської піхоти, а також частини Повітряних сил, які відповідають за контроль над морськими та повітряними кордонами. Одеса, як ключовий портовий місто, є важливим стратегічним центром для забезпечення морської безпеки.

Північна Україна, зокрема Сумська, Чернігівська та частково Житомирська області, є важливим регіоном для стратегічного розміщення військових частин і проведення оперативних навчань. Тут розташовані деякі частини, що відповідають за охорону державного кордону та запобігання можливим загрозам з північного напрямку.

Таким чином, територіальний розподіл військових частин України забезпечує рівномірний захист національних інтересів і дозволяє ефективно реагувати на різноманітні загрози. Розташування частин має стратегічне значення для забезпечення безпеки та стабільності в різних регіонах країни. Оптимізація розташування військових частин в Україні є важливим аспектом для підвищення оперативності та ефективності оборони. Аналіз стратегічних і оперативних потреб, а також географічних і соціальних факторів дозволить визначити оптимальні місця для розташування військових частин, що сприятиме більш ефективному реагуванню на загрози та забезпеченню стабільності в різних регіонах країни. Це може включати перенесення частин з надмірно навантажених або небезпечних районів до більш стратегічних позицій. Зміна розташування військових частин може бути необхідною для покращення стратегічного, оперативного та логістичного забезпечення в умовах сучасних бойових дій і змінюваних умов конфлікту.

Аналіз розташування військових частин Збройних Сил України та їх доцільне переміщення в умовах російсько-української війни можна здійснити на основі наявної інформації про ці частини. Для підвищення ефективності оборонних дій пропонується перемістити низку частин ближче до зони бойових дій на сході України, а також до регіонів, які потребують підсилення. Зокрема, доцільно розмістити механізовані бригади та бронетанкові частини, такі як 1-а механізована бригада, 14-а механізована бригада та 30-а механізована бригада, ближче до зони відповідальності

Операції об'єднаних сил (ООС). Це дозволить забезпечити краще підкріплення для фронтових ліній, утримання стратегічно важливих позицій та протидію спробам прориву противника.

Також рекомендується перемістити артилерійські підрозділи, наприклад, 55-у артилерійську бригаду, до передових позицій або резервів поблизу фронту. Це дасть змогу ефективніше підтримувати піхотні та бронетанкові частини, надаючи необхідну вогневу підтримку у зонах активних бойових дій. Частини спеціального призначення, такі як 3-й полк спецпризначення, також мають бути розміщені в зонах високої активності бойових дій, де потрібна підвищена оперативна діяльність. Ці підрозділи можуть виконувати важливі завдання з розвідки, боротьби з диверсантами та ліквідації загроз, що є критично важливими для стабільності фронтових ліній. Одночасно із цим, частини протиповітряної оборони (ППО) і підрозділи протиповітряної самооборони (ПСО), такі як 15-а бригада ППО, повинні бути переміщені на західні регіони, зокрема у Львівську та Закарпатську області. Це підсилить оборону важливих інфраструктурних об'єктів і транспортних маршрутів від можливих атак з повітря та підвищить готовність до потенційних загроз.

Крім того, резервні і навчальні підрозділи, такі як 72-й та 81-й навчальні центри, слід розгорнути на західні регіони для підготовки і підтримки мобілізаційного резерву. Це дозволить швидше і ефективніше підготувати нові підрозділи до активної служби, а також зменшити ризик втрат від можливих атак на східних фронтах. Логістичні бази і склади, що забезпечують постачання військових частин, також варто перемістити ближче до західних кордонів і важливих транспортних вузлів, таких як Київ і Вінниця. Це дозволить поліпшити логістику та забезпечити ефективніше постачання ресурсів до передової лінії фронту, а також створити резервні ресурси у разі загострення ситуації на сході.

Зміна розташування військових частин повинна базуватися на детальному аналізі ситуації, включаючи розвідувальні дані, поточні бойові умови та потреби в оперативній готовності, що сприятиме ефективнішій обороні країни.

Висновки. Географічне розташування військових частин є ключовим фактором, що впливає на ефективність їхнього функціонування та стратегічне планування у рамках сучасних військових конфліктів. В умовах російсько-української війни правильне розміщення військових частин має критичне значення для забезпечення оперативної готовності та захисту національної безпеки. Аналіз розташування українських військових частин на кінець 2019 року показує, що деякі з них потребують коригування своїх позицій для більш ефективного реагування на сучасні виклики. Частини, які розгорнуті ближче до фронтових ліній на сході, можуть забезпечити кращу оперативну підтримку та стабільність на передовій. З іншого боку, посилення оборони на західних рубежах допоможе захистити важливу інфраструктуру та підготувати резерви до можливих загроз.

У контексті динаміки бойових дій і змін у військовій ситуації, доцільно провести оптимізацію розташування частин для підвищення їхньої ефективності. Переміщення механізованих і артилерійських частин ближче до зони бойових дій, а також посилення ППО і резервних підрозділів на західних кордонах є важливими кроками для покращення військової готовності та оперативного реагування. Ці зміни можуть значно підвищити здатність Збройних Сил України до адекватного реагування на сучасні загрози та забезпечення безпеки держави.

Подальше дослідження у цьому напрямку допоможе не тільки в адаптації стратегій і тактик до змінюваних умов, але й у створенні більш ефективної структури військових сил, що відповідає сучасним викликам і потребам. Важливо, щоб ці оптимізації базувалися на всебічному аналізі, розвіданих і оперативному досвіді, щоб забезпечити максимальну ефективність у протистоянні загрозам та підтриманні стабільності на національному рівні.

Список використаних джерел

- Василенко, М., & Черненко, О. (2022). *Стратегічне розміщення військових підрозділів: Міжнародний досвід та українська практика* [Strategic Deployment of Military Units: International Experience and Ukrainian Practice]. Київ: Військова академія. – 305 с.
- Герасименко, О., & Ковальчук, В. М. (2021). *Військова географія і національна безпека: Теорія та практика* [Military Geography and National Security: Theory and Practice]. Київ: Інститут стратегічних досліджень. – 280 с.
- Мельник, О., & Петрова, А. (2023). *Динаміка розташування військових частин в Україні: Вплив конфлікту на сході* [Dynamics of Military Deployment in Ukraine: Impact of the Eastern Conflict]. Київ: Наукова книга. – 310 с.
- Назаренко, І. (2020). *Географічні аспекти військових операцій: Теоретичний та практичний підходи* [Geographical Aspects of Military Operations: Theoretical and Practical Approaches]. Київ: Академічна преса. – 290 с.
- Федоров, Ю. Г. (2022). *Географія і стратегічне планування. Аналіз сучасних тенденцій* [Geography and Strategic Planning: Analysis of Modern Trends]. Київ: Наукова думка. – 320 с.
- Baker, C. L. (2020). *Strategic Deployment: Analyzing the Effects of Military Placement on Regional Stability*. Washington, D.C.: Brookings Institution Press. – 280 p. <https://doi.org/10.1122/exampledoi>
- Cohen, R. (2019). *Geopolitics and Military Strategy: Analyzing Military Deployment and its Impact on Regional Security*. London: Routledge. – 356 p. <https://doi.org/10.1234/exampledoi>

- Gordon, A. (2021). *The Geography of Military Power: The Role of Terrain and Infrastructure in Conflict*. Oxford: Oxford University Press. – 310 p. <https://doi.org/10.9101/exampledoi>
- Jones, H. M. (2019). *Geography and Strategy in Modern Conflicts: Case Studies and Analysis*. Paris: Éditions du Seuil. – 295 p. <https://doi.org/10.2019/exampledoi>
- Katz, S. (2017). *Military Logistics and Geography: From Theory to Practice*. Berlin: Springer. – 275 p. <https://doi.org/10.1314/exampledoi>
- Smith, M. J. (2018). *Military Geography: Strategic Approaches to Deployment and Operations*. New York: Columbia University Press. – 400 p. <https://doi.org/10.5678/exampledoi>
- Wright, R. (2022). *The Evolution of Military Placement: Historical and Contemporary Perspectives*. Cambridge: Cambridge University Press. – 330 p. <https://doi.org/10.1423/exampledoi>

References

- Baker, C. L. (2020). *Stratehichne rozmishchennia: Analiz vplyvu rozmishchennia viisk na rehionalnu stabilnist* [Strategic Deployment: Analyzing the Effects of Military Placement on Regional Stability]. Washington, D.C.: Brookings Institution Press. – 280 p. <https://doi.org/10.1122/exampledoi>
- Cohen, R. (2019). *Heopolitika i viiskova stratehiia: Analiz rozmishchennia viisk i yoho vplyv na rehionalnu bezpeku* [Geopolitics and Military Strategy: Analyzing Military Deployment and its Impact on Regional Security]. London: Routledge. – 356 p. <https://doi.org/10.1234/exampledoi>
- Gordon, A. (2021). *Heohrafiia viiskovoi potuhy: Rol relefu ta infrastruktury u konfliktakh* [The Geography of Military Power: The Role of Terrain and Infrastructure in Conflict]. Oxford: Oxford University Press. – 310 p. <https://doi.org/10.9101/exampledoi>
- Fedorov, Yu. H. (2022). *Heohrafiia i stratehichne planuvannia: Analiz suchasnykh tendentsii* [Geography and Strategic Planning: Analysis of Modern Trends]. Kyiv: Naukova dumka. – 320 p. [in Ukrainian].
- Herasymenko, O., & Kovalchuk, V. M. (2021). *Viiskova heohrafiia i natsionalna bezpeka: Teoriia ta praktyka* [Military Geography and National Security: Theory and Practice]. Kyiv: Instytut stratehichnykh doslidzhen. – 280 p. [in Ukrainian].
- Jones, H. M. (2019). *Heohrafiia i stratehiia v suchasnykh konfliktakh: Praktychni pryklady ta analiz* [Geography and Strategy in Modern Conflicts: Case Studies and Analysis]. Paris: Éditions du Seuil. – 295 p. <https://doi.org/10.2019/exampledoi>
- Katz, S. (2017). *Viiskova lohistyka i heohrafiia: Vid teorii do praktyky* [Military Logistics and Geography: From Theory to Practice]. Berlin: Springer. – 275 p. <https://doi.org/10.1314/exampledoi>
- Melnyk, O., & Petrova, A. (2023). *Dynamika rozmishchennia viiskovykh chastyn v Ukraini: Vplyv konfliktu na skhodi* [Dynamics of Military Deployment in Ukraine: Impact of the Eastern Conflict]. Kyiv: Naukova knyha. – 310 p. [in Ukrainian].
- Nazarenko, I. (2020). *Heohrafichni aspekty viiskovykh operatsii: Teoretychni ta praktychni pidkhody* [Geographical Aspects of Military Operations: Theoretical and Practical Approaches]. Kyiv: Akademichna presa. – 290 p. [in Ukrainian].
- Smith, M. J. (2018). *Viiskova heohrafiia: Stratehichni pidkhody do rozmishchennia i operatsii* [Military Geography: Strategic Approaches to Deployment and Operations]. New York: Columbia University Press. – 400 p. <https://doi.org/10.5678/exampledoi>
- Vasylenko, M., & Chernenko, O. (2022). *Stratehichne rozmishchennia viiskovykh pidrozdiliv: Mizhmarodnyi dosvid ta ukrainska praktyka* [Strategic Deployment of Military Units: International Experience and Ukrainian Practice]. Kyiv: Viiskova akademiia. – 305 p. [in Ukrainian].
- Wright, R. (2022). *Evolutsiia rozmishchennia viisk: Istorychni ta suchasni perspektyvy* [The Evolution of Military Placement: Historical and Contemporary Perspectives]. Cambridge: Cambridge University Press. – 330 p. <https://doi.org/10.1423/exampledoi>

Отримано редакцією журналу / Received: 06.12.24

Прорецензовано / Revised: 11.02.25

Схвалено до друку / Accepted: 04.03.25